

K 126 / 14

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

SENÁT

14. funkční období

K 126 / 14

Bílá kniha o kontrolách vývozu

(66. týden)

2024

Brusel 2. února 2024
(OR. en)

5859/24

DUAL USE 14
POLCOM 31
COMER 21
RELEX 115
RECH 35
ENER 41
ENV 93

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Evropská komise
Příjemce:	Delegace
Č. dok. Komise:	COM(2024) 25 final
Předmět:	BÍLÁ KNIHA o kontrolách vývozu

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2024) 25 final.

Příloha: COM(2024) 25 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 24.1.2024
COM(2024) 25 final

BÍLÁ KNIHA
o kontrolách vývozu

BÍLÁ KNIHA

o kontrolách vývozu

Obsah

1. ÚVOD: ÚČEL TÉTO BÍLÉ KNIHY	2
2. NAŘÍZENÍ EU O ZBOŽÍ DVOJÍHO UŽITÍ Z ROKU 2021: AKTUÁLNÍ STAV PROVÁDĚNÍ	3
3. NEDÁVNÝ VÝVOJ V OBLASTI KONTROL VÝVOZU	4
3.1 Vliv Ruska na fungování mnohostranných režimů pro kontrolu vývozu	4
3.2 Větší využívání jednostranných kontrol vývozu na mezinárodní úrovni	5
3.3 Nejnovější vnitrostátní kontroly vývozu prováděné členskými státy EU	6
4. ANALÝZA STÁVAJÍCÍHO RÁMCE	8
4.1 Riziko nesourodosti kontrol vývozu v Evropské unii	8
4.2 Neexistence společného přístupu k cílům bezpečnostní a obchodní politiky Unie v oblasti kontrol vývozu	9
4.3 Chybějící společný hlas EU na mezinárodní úrovni	10
4.4 Globální dodavatelské řetězce a následný dopad	11
4.5 Poučení ze sankcí EU vůči Rusku	11
5. NAVRHOVANÉ ODPOVĚDI	12
5.1 Zajistit pokračování a posílení jednotných kontrol v EU	12
5.2 Zřídit fórum pro politickou koordinaci v oblasti kontrol vývozu	13
5.3 Mechanismus pro lepší koordinaci nových vnitrostátních kontrolních seznamů	13
5.4 Uspíšit hodnocení nařízení o zboží dvojího užití	13

1. ÚVOD: ÚČEL TÉTO BÍLÉ KNIHY

Kontroly vývozu zboží dvojího užití¹ ze strany EU jsou klíčovým nástrojem mezinárodního míru a bezpečnosti, jakož i ochrany lidských práv. Zajišťují, aby se zboží, jako je pokročilá elektronika, toxiny, raketové technologie nebo jaderné součásti, které mají civilní, ale i vojenské využití, nedostalo do nesprávných rukou. Zboží dvojího užití proto při vývozu mimo EU podléhá povolení, což omezuje možnost, že bude toto zboží použito ve válečných nebo konfliktních situacích, k porušování lidských práv nebo že umožní šířit zbraně hromadného ničení.

Tyto kontroly obecně vyplývají z povinností a závazků přijatých členskými státy EU nebo Evropskou unií jako členy mezinárodních dohod o nešíření a mnohostranných režimů pro kontrolu vývozu². Tento mnohostranný přístup představuje ten nejlepší způsob, jak celosvětově zavést spolehlivé kontroly vývozu. Tyto závazky jsou pak v EU prováděny jednotným způsobem.

Na úrovni EU je rámec pro provádění a regulaci vývozu zboží dvojího užití stanoven v nařízení (EU) 2021/821³ (dále jen „nařízení o zboží dvojího užití“), které v roce 2021 výrazně revidovalo pravidla EU pro toto zboží. Uvedená revize zohledňuje rychlý technologický vývoj a rostoucí militarizaci nově vznikajících technologií, zajišťuje účinnější provádění a zvyšuje koordinaci mezi vnitrostátními orgány členských států EU pro kontrolu vývozu, jakož i s Evropskou komisí.

Od vstupu nařízení o zboží dvojího užití v platnost se globální kontext pro kontroly vývozu zásadně změnil. Útočná válka Ruska proti Ukrajině vedla k nevídanému a rychlému zavedení sankcí. K nim patřilo rychlé uložení vývozních omezení na zboží dvojího užití a citlivé zboží, která zásadním způsobem potlačují dlouhodobou válečnou aktivitu Ruska. Tím byla zdůrazněna potřeba, aby EU měla systém kontrol vývozu, který bude schopen zajistit rychlé a jednotné provádění.

Ačkoli bylo na technické úrovni dosaženo významných výsledků, někteří členové omezovali schopnost mnohostranných režimů pro kontrolu vývozu přijímat nová rozhodnutí o zboží podléhající kontrolám a držet krok s technologickým vývojem, čímž vznikaly při přijímání nových kontrol vývozu na mnohostranné úrovni mezery.

V neposlední řadě došlo k nárůstu nových vnitrostátních kontrol nově vznikajících a pokročilých citlivých technologií prováděných některými zeměmi, včetně členských států EU, mimo mnohostranný rámec, což vyvolává riziko nesourodosti kontrolních opatření v rámci EU a roztržitenosti jednotného trhu. Tento různorodý vývoj vystavil členské státy geopolitickému tlaku a vyvolal otázky ohledně toho, zda je stávající rámec EU pro kontrolu vývozu přiměřený a účinně přispívá k bezpečnosti EU a jejích členských států.

¹ Zbožím dvojího užití je zboží, software a technologie, které lze používat jak pro civilní, tak pro vojenské účely. Nezahrnuje však zboží čistě vojenské povahy, jako jsou položky uvedené na Společném vojenském seznamu EU (Úř. věst. C 72, 28.2.2023, s. 2).

² Hlavními mnohostrannými režimy, v jejichž rámci je dohodnuta většina kontrol vývozu EU, jsou Australská skupina, režim kontroly raketových technologií (MTCR), Skupina jaderných dodavatelů a Wassenaarské ujednání. EU je členem jednoho ze stávajících mnohostranných kontrolních režimů – Australské skupiny – a pozorovatelem ve Skupině jaderných dodavatelů.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí režim Unie pro kontrolu vývozu, zprostředkování, technické pomoci, tranzitu a přepravy zboží dvojího užití (Úř. věst. L 206, 11.6.2021, s. 1).

V této souvislosti přijala Komise a vysoký představitel dne 20. června 2023 sdělení o Strategii evropské hospodářské bezpečnosti⁴. To vyzývá k rychlejšímu a koordinovanějšímu postupu na úrovni EU v oblasti kontrol vývozu zboží dvojího užití a k plnému využití možností, které nabízí nařízení o zboží dvojího užití.

Tato bílá kniha je reakcí na uvedenou výzvu. Analyzuje současnou situaci a předkládá řadu návrhů na řešení současných výzev, a to jak na podporu jednotných a účinných kontrol v celé EU, tak k zahájení diskuse s členskými státy, Evropským parlamentem a zúčastněnými stranami, včetně podnikatelské sféry, o hodnocení fungování nařízení o zboží dvojího užití a o schopnosti stávajícího rámce účinně reagovat na současné i budoucí bezpečnostní potřeby EU.

2. NAŘÍZENÍ EU O ZBOŽÍ DVOJÍHO UŽITÍ Z ROKU 2021: AKTUÁLNÍ STAV PROVÁDĚNÍ

Nařízení o zboží dvojího užití posílilo schopnost EU reagovat na vyvíjející se bezpečnostní prostředí, rychlý technologický vývoj a vývoj globálních dodavatelských řetězců a mezinárodního obchodu.

Obsahuje nová ustanovení, která mají zlepšit koordinaci mezi členskými státy při zavádění nových kontrol kybernetického dohledu a nově vznikajících technologií v EU, usnadnit obchod se zbožím dvojího užití s nízkým rizikem, posílit výměnu informací mezi členskými státy a s Komisí (mimo jiné díky vytvoření specializované elektronické licenční platformy EU). Jeho cílem je rovněž větší transparentnost vnitrostátních rozhodnutí o licencích přijatých členskými státy EU, jakož i soudržnost při provádění a prosazování kontrol.

Tyto nové prvky doplňují opatření na podporu vývozců v EU, včetně nových všeobecných vývozních povolení EU pro šifrovací technologie a transfery technologií v rámci společnosti, spolu se zjednodušenými postupy pro udělování licencí. Nařízení také uznává klíčovou úlohu průmyslu jako „první linie obrany“. Rovněž pověřuje Komisi a členské státy, aby podporovaly spolupráci s mezinárodními partnery ve snaze prosazovat mnohostranné systémy kontroly vývozu jako klíčové prvky mezinárodní obchodní a bezpečnostní infrastruktury.

Kroky k zavedení těchto ustanovení do praxe probíhají dobře. Komise a členské státy vypracovaly v rámci výročních zpráv členských států pokyny k interním programům dodržování předpisů a k dodržování předpisů v oblasti výzkumu, jakož i k zajištění transparentnosti, pokud jde o vnitrostátní rozhodnutí o licencích⁵. Komise a členské státy vypracovávají pokyny na podporu náležité péče vývozců a posílení kontrol vývozu zboží kybernetického dohledu⁶ v rámci opatření EU, jejichž cílem je zabránit tomu, aby byl obchod

⁴ Společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě o „Strategii evropské hospodářské bezpečnosti“ (JOIN/2023/20 final).

⁵ Viz doporučení Komise 2021/1700 o interních programech dodržování předpisů pro kontroly výzkumu zboží dvojího užití podle nařízení (Úř. věst. L 338, 23.9.2021, s. 1) a doporučení Komise 2019/1318 k vnitropodnikovým programům pro kontrolu vývozu pro kontroly obchodu se zbožím dvojího užití (Úř. věst. L 205, 5.8.2019, s. 15). Komise a členské státy nadále pracují na účinnějším provádění kontrol převodů nehmotných aktiv a technologií. Vydání pokynů pro sběr údajů a transparentnost je plánováno na začátek roku 2024.

⁶ Pokyny pro vývoz zboží kybernetického dohledu budou zveřejněny v prvním čtvrtletí roku 2024. Obavy ohledně používání zboží kybernetického dohledu například vedly Evropský parlament ke zřízení zvláštního výboru (vyšetřovacího výboru Pegasus), který v červnu 2023 přijal usnesení, jež rovněž zdůraznilo potřebu dalšího posílení kontrol vývozu zboží kybernetického dohledu podle nařízení o zboží dvojího užití.

využíván v souvislosti s vnitřní represí nebo závažným porušováním a zneužíváním lidských práv a mezinárodního humanitárního práva⁷.

EU rovněž zintenzivnila spolupráci s mezinárodními partnery jako součást svého úsilí o podporu mezinárodní bezpečnosti, například v rámci Rady EU-USA pro obchod a technologie, a dále pracuje na vytvoření celosvětové koalice koordinující omezení vývozu citlivého zboží v reakci na totální invazi Ruska na Ukrajinu.

Jedním z nejnovějších prvků nařízení o zboží dvojího užití bylo zavedení mechanismu (v člancích 9 a 10), který má usnadnit koordinaci vnitrostátních kontrol vývozu na úrovni EU. To je podrobněji popsáno v oddílech 3 a 4 níže.

Navzdory značnému pokroku při provádění různých aspektů nařízení o zboží dvojího užití je stále třeba vyvinout značné úsilí, aby byl plně využit jeho potenciál a optimalizován jeho příspěvek k míru a bezpečnosti v současném geopolitickém kontextu.

3. NEDÁVNÝ VÝVOJ V OBLASTI KONTROL VÝVOZU

Tato kapitola popisuje nedávný vývoj, který ukazuje meze stávajícího rámce pro kontrolu vývozu a jeho schopnosti zmírnit rizika, jež představuje vývoz zboží dvojího užití pro bezpečnost a integritu vnitřního trhu. Komise se domnívá, že jsou zapotřebí pružnější a účinnější kontroly vývozu ze strany EU, které by sloužily vnitrostátním i unijním zájmům a hodnotám v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky a zároveň by byly pevně zakotveny ve společné obchodní politice Unie⁸.

3.1 Vliv Ruska na fungování mnohostranných režimů pro kontrolu vývozu

Zavedené mnohostranné režimy pro kontrolu vývozu již desítky let poskytují nezbytná opatření pro kontrolu vývozu, která dnes podporují rámec EU pro kontrolu vývozu, čímž přispívají k cílům bezpečnostní politiky Unie. EU je odhodlána zachovat účinnost mnohostranných režimů a posílit je.

Mnohostranný systém spočívá na schopnosti režimů navrhopvat a schvalovat nové zboží pro kontroly vývozu. Některé mnohostranné režimy pro kontrolu vývozu (Wassenaarské ujednání, režim kontroly raketových technologií a Skupina jaderných dodavatelů) jsou pod značným tlakem, neboť Rusko jako člen údajně brání přijetí nových kontrol, čímž v systému zůstávají

⁷ Mezi další opatření přijatá Komisí a členskými státy patří: i) zřízení „skupiny odborníků pro nově vznikající technologie“ (ETEG) za účelem výměny informací s členskými státy o posuzování rizik vznikajících technologií; ii) zřízení koordinačního mechanismu pro prosazování práva na podporu činnosti vnitrostátních donucovacích orgánů v celé EU; iii) vývoj elektronického systému pro zboží dvojího užití (DUeS) s cílem posílit výměnu informací mezi příslušnými útvary Komise a členskými státy a iv) posílení dosahu a dodržování předpisů ze strany průmyslových odvětví v rámci „partnerství se soukromým sektorem“, např. pořádáním pravidelného fóra pro kontrolu vývozu.

⁸ Evropský soudní dvůr ve věci *Leifer* potvrdil, že pravidla, jejichž účinkem je zamezit nebo omezit vývoz některých výrobků, spadají do oblasti působnosti společné obchodní politiky a že skutečnost, že se omezení týká zboží dvojího užití, nemá vliv na tento závěr, neboť povaha těchto výrobků je nemůže vyloučit z oblasti působnosti společné obchodní politiky (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 1995, *Trestní řízení proti Peteru Leiferovi, Reinholdu Ottovi Krauskopfovi a Ottovi Holzerovi*, C-83/94, ECLI:EU:C:1995:329, body 10 až 11). Ve věci *Werner* Soudní dvůr tato zjištění potvrdil a dále vysvětlil, že opatření, jehož účinkem je zamezit nebo omezit vývoz určitých výrobků, nelze považovat za opatření, které nespadá do oblasti působnosti společné obchodní politiky z důvodu, že sleduje cíle zahraniční politiky a bezpečnosti (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 1995, *Fritz Werner Industrie-Ausrüstungen GmbH v. Spolková republika Německo*, C-70/94, ECLI:EU:C:1995:328, bod 10).

mezery⁹. Vzhledem k vazbám mezi přílohou I nařízení o zboží dvojího užití a mnohostrannými režimy rovněž podkopává účinnost a komplexnost kontrol EU.

Vzhledem k tomu, že rozhodování v těchto režimech probíhá na základě konsensu, má Rusko – stejně jako kterýkoli jiný člen – právo veta u jakékoli iniciativy vedoucí ke změně kontrolních seznamů, režimů nebo členství¹⁰. Uvádí se, že Rusko zablokovalo přijetí důležitých kontrol nově vznikajících technologií ve Wassenaarském ujednání¹¹, což v praxi brání tomu, aby režim mohl přijímat nová rozhodnutí, a v důsledku toho není možné provést související aktualizaci seznamu EU pro kontrolu vývozu zboží dvojího užití. To vyvolává vážné otázky ohledně schopnosti mnohostranných režimů pro kontrolu vývozu fungovat v době závažného geopolitického napětí a zajistit bezpečnost EU a ostatních členů mnohostranných ujednání. Zdá se, že současné zablokování mnohostranných režimů přimělo některé členy k přijetí individuálních opatření, která nejsou v těchto režimech zakotvena, čímž se zvýšilo riziko roztržistosti jednotného trhu a obecněji snížila účinnost mnohostranného systému kontrol vývozu.

3.2 Větší využívání jednostranných kontrol vývozu na mezinárodní úrovni

Od vydání nařízení o zboží dvojího užití z roku 2021 se více využívá jednostranných kontrol vývozu, v některých případech kvůli expanzivním aspektům národní bezpečnosti a v jiných případech s cílem řešit nová rizika, která představují nově vznikající technologie (viz rámeček níže).

Příklady jednostranných kontrol vývozu prováděných třetími zeměmi

Dne 7. října 2022 přijaly USA jednostranné kontroly vývozu pokročilých a vysoce výkonných počítačových čipů a souvisejícího softwaru, jakož i pokročilých zařízení pro výrobu polovodičů. V reakci na tato opatření požádala Čína v prosinci 2022 o konzultace s USA v rámci mechanismu WTO pro řešení sporů¹². USA tato opatření dále posílily v aktualizaci zveřejněné dne 17. října 2023¹³.

⁹ Wolf, K., „*Testimony before the Senate Committee on Banking, Housing and Urban Affairs, Advancing National Security and Foreign Policy Through sanctions, Export Controls, and other Economic Tools*“ (Svědectví před výborem Senátu pro bankovníctví, bydlení a městské záležitosti „Posilování národní bezpečnosti a zahraniční politiky prostřednictvím sankcí, kontrol vývozu a dalších ekonomických nástrojů“), 2023, s. 13. Viz také Chorzempa, M., a von Daniels, L., „*New US Export Controls: Key Policy Choices for Europe*“ (Nové kontroly vývozu v USA: Klíčové politické možnosti pro Evropu), *Stiftung Wissenschaft und Politik* 2023, s. 7.

¹⁰ Gehrke, T., a Ringhof, J., „*The power of control: How the EU can shape the new era of strategic export restrictions*“ (Síla kontrol: Jak může EU utvářet novou éru strategických omezení vývozu), *Evropská rada pro zahraniční vztahy*, 2023. Benson, E., a Putnam, M., „*Export Controls and Intangible Goods*“ (Kontroly vývozu a nehmotné zboží), *Středisko pro strategická a mezinárodní studia*, 2023.

¹¹ Wolf, K., „*Testimony before the Senate Committee on Banking, Housing and Urban Affairs, Advancing National Security and Foreign Policy Through sanctions, Export Controls, and other Economic Tools*“ (Svědectví před výborem Senátu pro bankovníctví, bydlení a městské záležitosti „Posilování národní bezpečnosti a zahraniční politiky prostřednictvím sankcí, kontrol vývozu a dalších ekonomických nástrojů“), 2023, s. 13.

¹² Žádost Číny o konzultace: Spojené státy – Opatření týkající se některých polovodičů a jiných výrobků a souvisejících služeb a technologií (WT/DS615/1, G/L/1471 S/L/438, G/TRIMS/D/46 IP/D/44).

¹³ Úřad pro průmysl a bezpečnost, Ministerstvo obchodu USA, „*Commerce Strengthens Restrictions on Advanced Computing Semiconductors, Semiconductor Manufacturing Equipment, and Supercomputing items*“

Dne 23. května 2023 přijalo Japonsko kontroly vývozu zboží určeného k výrobě polovodičů¹⁴.

V roce 2023 přijala Čína řadu kontrol vývozu. Konkrétně dne 3. července 2023 přijala kontroly vztahující se na výrobky obsahující gallium a germanium, dne 31. července 2023 na pokročilé bezpilotní vzdušné prostředky a dne 1. září 2023 na grafit a výrobky obsahující grafit.

Pokud mají takové kontroly extraterritoriální právní účinky, mohou mít dopad na globální hodnotové řetězce a na schopnost podniků v EU vyvážet klíčové špičkové technologie a součásti, včetně zboží dvojího užití. Tak je tomu zejména v případě, kdy tyto kontroly, a to i v případě, že jsou ospravedlnitelné z důvodů týkajících se národní bezpečnosti země, jež je navrhuje, zahrnují komerčně dostupné technologie mimo ty, které jsou kontrolovány mnohostrannými režimy.

3.3 Nejnovější vnitrostátní kontroly vývozu prováděné členskými státy EU

V současné době nemá Evropská unie k dispozici právní předpisy nezbytné k tomu, aby na úrovni EU přijala jednotné kontroly vývozu nezávisle na tom, co bylo přijato v mnohostranných režimech, s výjimkou velmi omezených oblastí¹⁵.

Před nařízením o zboží dvojího užití z roku 2021 oznamovaly členské státy Komisi svá vnitrostátní opatření¹⁶, která byla následně každoročně zveřejněna v Úředním věstníku EU formou informativní poznámky.

Vstupem nařízení o zboží dvojího užití z roku 2021 v platnost byl zaveden nový způsob zveřejňování a koordinace „vnitrostátních kontrolních seznamů“ mezi členskými státy¹⁷. Podle článku 9 nařízení o zboží dvojího užití zveřejňuje Komise na jedné straně výroční informativní

to countries of Concern“ (Ministerstvo obchodu posiluje omezení ohledně vývozu pokročilých počítačových polovodičů, zařízení pro výrobu polovodičů a zboží pro superpočítače do problematických zemí), tisková zpráva ze dne 17. října 2023, k dispozici na adrese: <https://www.bis.doc.gov/index.php/documents/about-bis/newsroom/press-releases/3355-2023-10-17-bis-press-release-acis-and-sme-rules-final-js/file>

¹⁴ Změna „Ministerské vyhlášky, kterou se částečně reviduje ministerská vyhláška specifikující zboží a technologie podle ustanovení připojené tabulky 1 nařízení o kontrole vývozu a připojené tabulky devizového nařízení“, jež je k dispozici na adrese: <https://www.meti.go.jp/policy/anpo/law09-2.html#230523>

¹⁵ Nařízení o zboží dvojího užití z roku 2021 zavedlo možnost nových nezávislých kontrol EU u zboží kybernetického dohledu (článek 5). Toto ustanovení však dosud nebylo vyzkoušeno, omezuje se na zboží kybernetického dohledu a vyžadovalo by koordinovaná opatření ze strany všech členských států. Nařízení o zboží dvojího užití z roku 2021 rovněž zavedlo možnost, aby členské státy koordinovaly kontroly v rámci svých vnitrostátních kontrolních seznamů (články 9 a 10), ukázalo se však, že to pravděpodobně nepřinese jednotné kontroly, jak je popsáno v oddíle 4.1.

¹⁶ „Vnitrostátními opatřeními“ se rozumí činnosti různých druhů prováděné členskými státy, včetně například vnitrostátních všeobecných povolení pro kontrolu vývozu, určení příslušných orgánů, určení celních úřadů, ale také níže popsaných vnitrostátních kontrolních seznamů.

¹⁷ Vnitrostátní kontrolní seznamy odkazují na opatření přijatá členskými státy podle článku 9 nařízení o zboží dvojího užití v návaznosti na rozhodnutí podrobit povolení to zboží dvojího užití, které není uvedeno v příloze I nařízení o zboží dvojího užití, a tudíž nepodléhá žádné kontrole. Členské státy jsou oprávněny takové vnitrostátní kontrolní seznamy přijmout z důvodů veřejné bezpečnosti, včetně předcházení teroristickým činům, nebo z důvodů ochrany lidských práv.

poznámku obsahující všechna „vnitrostátní opatření“, která jí členské státy oznámily, a na druhé straně tzv. „Unijní soubor vnitrostátních kontrolních seznamů“¹⁸.

Zatímco zveřejnění „vnitrostátních opatření“ nemá v jiných členských státech žádný konkrétní právní účinek, zveřejnění Unijního souboru vnitrostátních kontrolních seznamů dává ostatním členským státům možnost uplatňovat tyto kontroly přímo na své vývozce. Jinými slovy, mohou se rovněž rozhodnout, že z podnětu jiných členských států podrobí povolení (a jeho případnému zamítnutí) zboží uvedené v Souboru vnitrostátních kontrolních seznamů. Cílem tohoto mechanismu je usnadnit rychlejší zavádění a koordinaci vnitrostátních kontrol vývozu, tak aby Unie mohla rychle reagovat na závažné zneužívání stávajících technologií nebo na nová rizika spojená s nově vznikajícími technologiemi (viz oddíl 4.1).

V první polovině roku 2023 přijalo několik členských států vnitrostátní kontrolní seznamy (viz níže), které tento nový koordinační mechanismus poprvé spustily. Některé z těchto vnitrostátních kontrolních seznamů mají například za cíl omezit vývoz kritických technologií mimo Unii, v některých případech na základě diskusí probíhajících v rámci mnohostranných režimů¹⁹. Komise chápe, že některé členské státy mohou zvažovat případnou potřebu vnitrostátních kontrol vzhledem k současným obtížím při schvalování nového kontrolovaného zboží v rámci mnohostranných režimů. Nárůst vnitrostátních kontrol zaznamenaný v roce 2023 proto může pokračovat, čímž stoupá potřeba zvýšeného úsilí o zajištění soudržnosti a účinnosti.

Příklady vnitrostátních kontrolních seznamů přijatých nebo navržených členskými státy

Dne 23. června 2023 přijalo **Nizozemsko** vnitrostátní kontrolní seznam, v němž jsou stanoveny nové kontroly vývozu zařízení na výrobu polovodičů. Tyto kontroly odrážely rychlý pokrok v oblasti polovodičových technologií a zahrnovaly diskuse s mezinárodními partnery²⁰.

Dne 31. května 2023 přijalo **Španělsko** vnitrostátní kontrolní seznam, který z důvodu veřejné bezpečnosti ukládá nové kontroly vývozu u kvantové výpočetní techniky, aditivní výroby a dalších vznikajících technologií²¹.

Dne 28. června 2023 přijala **Litva** vnitrostátní kontrolní seznam zakazující vývoz seznamu celních položek zahrnujících mimo jiné letecké motory, stroje, jakož i měřicí a elektronická zařízení. Cílem těchto kontrol je řešit hrozbu pro bezpečnost Litvy, kterou představuje vojenská agrese cizích států vůči Ukrajině, a usilovat o omezení této hrozby snížením

¹⁸ Poslední taková informativní poznámka byla zveřejněna jako „Informace o opatřeních přijatých členskými státy v souladu s články 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 22 a 23 [nařízení o zboží dvojího užití]“ (Úř. věst. 2023/C 208/06). Unijní soubor byl poprvé zveřejněn dne 20. října 2023 jako „Soubor vnitrostátních kontrolních seznamů podle čl. 9 odst. 4 [nařízení o zboží dvojího užití]“ (Úř. věst. C/2023/441).

¹⁹ K dnešnímu dni tři členské státy oznámily Evropské komisi přijetí vnitrostátních kontrolních seznamů navržených pro koordinaci kontrol členskými státy, přičemž dva z nich již byly zahrnuty do Souboru vnitrostátních kontrolních seznamů zveřejněného dne 20. října 2023.

²⁰ Dopis nizozemského ministra zahraničního obchodu a rozvojové spolupráce ze dne 8. března 2023 adresovaný nizozemskému parlamentu, k dispozici na adrese: <https://open.overheid.nl/documenten/oepr-7b25ba07017fbcc4a9d285cc013849f6516f03bd/pdf>

²¹ Nařízení ICT/534/2023 ze dne 26. května 2023, k dispozici na adrese <https://www.boe.es/boe/dias/2023/05/31/pdfs/BOE-A-2023-12785.pdf>

technických schopností cizích států vést útočnou válku na Ukrajině²². Červnové usnesení bylo naposledy pozměněno dne 15. listopadu 2023²³.

Dne 10. listopadu 2023 zahájilo **Finsko** veřejnou konzultaci o návrzích vnitrostátních opatření, která by v případě přijetí zahrnovala kontroly u vznikajících technologií, jako jsou integrované obvody, kvantové počítače a zařízení pro aditivní výrobu²⁴.

4. ANALÝZA STÁVAJÍCÍHO RÁMCE

4.1 Riziko nesourodosti kontrol vývozu v Evropské unii

Již před rokem 2021 měly členské státy možnost přijmout vnitrostátní kontroly mimo rámec EU. Vyvíjející se geopolitický kontext, rostoucí využívání kontrol vývozu a vznikající dynamika při provádění koordinovaných kontrol podle nařízení EU o zboží dvojího užití z roku 2021 však stále více zviditelňují riziko pro Evropskou unii, že nesourodé kontroly vývozu budou mít negativní dopad na bezpečnostní zájmy Unie a jejích členských států.

Důležitým krokem pro kontroly vývozu ze strany EU bylo zveřejnění prvního souboru vnitrostátních kontrolních seznamů EU dne 20. října 2023. Ten poprvé nabízí členským státům možnost koordinovat své vnitrostátní kontroly vývozu na úrovni EU v návaznosti na postupy stanovené v člancích 9 a 10 nařízení o zboží dvojího užití. Nicméně počáteční provádění těchto ustanovení členskými státy naznačuje potenciálně významné nedostatky, které mohou mít dopad na účinnost systému EU pro kontrolu vývozu.

Za prvé, transparentnost a konzultace jsou nedostatečné. Stávající rámec sice členským státům umožňuje navrhovat vnitrostátní kontrolní seznamy, nevyžaduje však, aby se před jejich přijetím vzájemně nebo s Komisí informovaly a konzultovaly. Takové konzultace a širší zohlednění možných celounijních dopadů vnitrostátních kontrol jsou obzvláště důležité, neboť tyto kontroly by mohly posloužit jako reference i pro jiné členské státy, mohly by mít dopad na podniky a dodavatelské řetězce v jiných členských státech nebo vyvolat reakce třetích zemí na EU jako celek nebo na několik členských států, a nikoli pouze na členský stát, který kontrolu zavádí²⁵.

Za druhé není jisté, jak nebo kdy členské státy přistoupí ke kontrolám zveřejněným v souboru vnitrostátních kontrolních seznamů. Členský stát, který kontrolu zavedl původně, neví, zda k ní přistoupily i jiné, ani nebude vědět, zda jím zavedená kontrola nevedla k rozhodnutí jiného

²² Usnesení č. 512 ze dne 28. června 2023 „O uplatňování vnitrostátních kontrolních opatření podle článku 9 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821“, k dispozici na adrese: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e136d18116b211eea9b3de7dd350a34e?positionInSearchResults=6&searchModelUUID=f43633e4-8d0d-4761-b5f5-adb027d53453>

²³ Usnesení z listopadu 2023 je k dispozici na adrese: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0f49a4e0857011ee9ee3e4a7f62b7a26?positionInSearchResults=2&searchModelUUID=e121fc54-2c6c-4133-b8f0-26af9214c826>

²⁴ Veřejná konzultace je k dispozici na adrese: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=UM008:00/2019>

²⁵ Je třeba poznamenat, že by bylo úlohou Komise, aby hájila opatření jednotlivých členských států jménem EU, pokud by tato opatření byla napadena třetí zemí u Světové obchodní organizace. Stejně tak by EU jednala v rámci nového protinátlačového mechanismu vůči opatřením třetích zemí v reakci na kontroly vývozu členských států, která by se snažila tato opatření členských států změnit nebo zajistit, aby nebyla dodržována na úrovni EU nebo jinými členskými státy.

členského státu vývoz povolit²⁶. Většina členských států provádí nebo plánuje provádět kontroly podle zveřejněného souboru vnitrostátních kontrolních seznamů jako univerzální opatření (opatření typu „catch-all“)²⁷. Ačkoli se jedná o zcela legitimní volbu dotčených členských států, toto provádění nevytváří obecně použitelné ani zveřejněné pravidlo. Musí-li být každý vývozce individuálně informován v rámci univerzálního postupu, je tento postup potenciálně administrativně náročný a nemusí zachytit všechny možné vývozce příslušného zboží.

Za třetí, i když nařízení o zboží dvojího užití dává členským státům možnost převzít kontroly vývozu jiných členských států, jejich vnitrostátní právo jim to nemusí umožnit, nebo přinejmenším omezuje jejich možnost taková opatření zveřejňovat²⁸. V důsledku toho nejsou k dispozici žádné veřejně dostupné informace o tom, které vnitrostátní kontroly se uplatňují ve kterém členském státě. To má negativní dopad na jejich schopnost přispět k předvídatelnému, včasnému a jednotnému provádění kontrol vývozu všemi členskými státy.

Za čtvrté, tato situace přináší riziko „forum shoppingu“ (tzn. spekulativního výběru jurisdikce). Vnitrostátní kontroly vývozu přijaté jedním členským státem se vztahují pouze na vývoz opouštějící území EU, nikoli však na obchod v rámci vnitřního trhu. Španělský vývozce může konstatovat, že jeho výrobky dvojího užití nemohou být vyvezeny do třetí země mimo Unii ze Španělska, ale mohou být prodány zákazníkům v jiném členském státě, který podobnou kontrolu neprovádí. Z tohoto území by pak mohly být do třetí země legálně vyvezeny. To by jasně podkopávalo vnitrostátní kontroly a vedlo k jejich neúčinnosti. Mohlo by to rovněž znevýhodnit společnosti nacházející se v členských státech, v nichž se kontroly uplatňují, v hospodářské soutěži. Navíc by to mohlo vést k tomu, že dovozci změní své dodavatelské řetězce, a dokonce by to mohlo odrazovat členské státy od zavedení určitých kontrol z obchodních důvodů.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem vidí Komise riziko, že stávající koordinační mechanismus mezi členskými státy není schopen zajistit jednotný, včasný a účinný kontrolní systém, který EU potřebuje. To by mělo být řešeno s cílem posílit evropskou a celosvětovou bezpečnost, zajistit rovnější podmínky a chránit integritu vnitřního trhu, a to zejména v době značného geopolitického napětí a blokování mnohostranných režimů.

4.2 Neexistence společného přístupu k cílům bezpečnostní a obchodní politiky Unie v oblasti kontrol vývozu

Rozhodování v oblasti kontrol vývozu v současné době řídí členské státy s ohledem na důsledky pro jejich národní bezpečnost. Například zavedení nových kontrol vývozu většinou určují členské státy v rámci mnohostranných režimů pro kontrolu vývozu, bez společného stanoviska EU. Dokonce i omezené alternativní trasy zavedené nařízením o zboží dvojího užití

²⁶ Podle nařízení o zboží dvojího užití jsou členské státy, které odmítnou vývoz na základě vnitrostátního kontrolního seznamu jiného členského státu, povinny o takovém rozhodnutí informovat Komisi a ostatní členské státy. Členské státy však nemusí informovat o neprovádění kontrol nebo o povolení vývozu.

²⁷ Univerzální kontroly se obecně považují za kontroly, které členské státy uplatňují na zboží, jež není uvedeno v příloze I nařízení o zboží dvojího užití (tzv. „kontrolní seznam EU“), takže kontroly se vztahují na zboží, které ještě nebylo dohodnuto v rámci mnohostranných kontrolních režimů. Článek 4 nařízení o zboží dvojího užití zejména vyžaduje, aby vývozci požádali o vývozní povolení, pokud je příslušný orgán členského státu informuje, že zboží, které vyvážejí, může být určeno k některému z citlivých konečných použití uvedených v článku 4. Tyto informace mají obvykle podobu neveřejného individuálního oznámení příslušnému vývozci.

²⁸ Některé členské státy nemají právní základ pro přijetí vnitrostátních kontrol podle článku 9. Kromě toho některým členským státům jejich vnitrostátní právní předpisy neumožňují přijímat veřejné a transparentní kontroly podle článku 10. Musí místo toho využívat individuálních neveřejných oznámení vývozci.

pro nové kontroly²⁹ závisí na iniciativě členských států a jejich dobrovolné koordinaci na základě jejich vnitrostátních posouzení rizik.

Komise je odhodlána posílit svou podporu činnosti mnohostranných režimů, které představují nejlepší způsob, jak určit a přijmout kontroly vývozu, které jsou základem rámce EU pro kontrolu vývozu.

Výše popsáný nedávný vývoj však vyvolává otázku, zda by nemělo být zváženo další právní ustanovení, které by umožnilo zavést nové společné kontroly EU rychleji a efektivněji, mimo možnost řádného legislativního postupu. Tím by se řešily cíle bezpečnostní a obchodní politiky Unie. Mohla by se tím rovněž rozptýlit současná rizika roztržičnosti a v případě potřeby by to umožňovalo rychlejší reakci v celé EU na bezpečnostní rizika týkající se nově vznikajících technologií, které dosud nebyly kontrolovány na mnohostranné úrovni. Kromě toho by se zvýšila schopnost EU jednat společně a geopoliticky v reakci na výzvy třetích zemí k novým kontrolám vývozu vznikajících technologií. Rovněž by to umožnilo společné posouzení rizik na úrovni EU u kontrol, které mají dopad na obchodní vztahy EU a na dodavatelské řetězce v celé EU.

4.3 Chybějící společný hlas EU na mezinárodní úrovni

Kontroly vývozu dohodnuté v mnohostranných režimech tvoří základ kontrol vývozu v EU a jsou pravidelně zařazovány do seznamů zboží dvojího užití podle nařízení o zboží dvojího užití, avšak členství členských států v těchto režimech je nevyrovnané³⁰. V důsledku toho se členské státy, které nejsou členy některých mnohostranných režimů, nemohou účastnit rozhodovacích procesů pro nové kontroly, které jsou následně začleněny do nařízení o zboží dvojího užití. Rovněž jim chybí fórum pro vyjádření svých obav ohledně otázek nešíření a kontroly vývozu, na něž se vztahují mnohostranné režimy, jichž nejsou členy.

Kromě toho, na rozdíl od mnoha dalších oblastí vnějších politik EU, a jak je uvedeno výše, nezaznívá společný hlas EU v mnohostranných režimech a na jiných mezinárodních fórech, na nichž nebo v jejichž rámci se diskutuje o otázkách kontroly vývozu. Členské státy v současné době nekoordinují své postoje k zavedení nových kontrol před zasedáními mnohostranných režimů s cílem definovat společný postoj EU. Na rozdíl od běžných zásad pro vnější činnost Unie, která se týká obchodu se zbožím s kontrolovaným vývozem, se těchto režimů účastní a zapojují se do nich členské státy, a nikoli Unie, a to bez ohledu na skutečnost, že výsledek jednání o těchto režimech je následně začleněn do právního rámce EU pro zboží dvojího užití.

Neexistence společného hlasu EU vystavuje jednotlivé členské státy silným geopolitickým tlakům a oslabuje jejich vyjednávací pozici. V souvislosti s geopolitickým závodem o vedoucí postavení v oblasti technologií a kontrolu strategických technologií se členské státy se specifickými technologickými kapacitami ocitají pod rostoucím tlakem třetích zemí. Spojenci nebo podobně smýšlející partneři mohou usilovat o sladění s kontrolami navrženými na základě jejich vlastních bezpečnostních posouzení a zájmů, zatímco třetí země, u nichž je pravděpodobné, že na ně budou kontroly zaměřeny, mohou ohrožovat jednotlivé členské státy odvetnými opatřeními. Lepší koordinace a společné akce na úrovni EU by působily jako protiváha těchto tlaků, poskytly by členským státům silnější vyjednávací pozici, která vyplývá z rozsahu jednotného trhu, a zajistily by, že veškeré kontroly budou založeny na evropském posouzení rizik a vlastních zájmů.

²⁹ Další podrobnosti k článkům 5, 9 a 10 nařízení o zboží dvojího užití viz poznámka pod čarou 15.

³⁰ Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Malta, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko v současné době nejsou stranami režimu kontroly raketových technologií a Kypr není smluvní stranou Wassenaarského ujednání.

Tato situace omezuje také schopnost EU působit jako geopolitický aktér a jednat na rovnoprávném základě s ostatními státy, které rovněž ovlivňují to, jaká strategie by měla být přijata v oblasti citlivých technologií, jako jsou USA, Čína a Japonsko. To je zneklidňující zejména v době, kdy se parametry pro kontrolu řady nově vznikajících kritických technologií definují v mnohostranném a vícestranném prostředí nebo jednostranným jednáním dotčených států.

Zaznění společného hlasu EU by podpořilo soudržnost postojů EU a členských států a doplnilo by pokračující účast členských států EU v mnohostranných režimech.

4.4 Globální dodavatelské řetězce a následný dopad

Jak je uvedeno v Evropské strategii hospodářské bezpečnosti, pandemie COVID-19 odhalila rizika, která mohou pro fungování evropského hospodářství představovat vysoce koncentrované dodavatelské řetězce. Útočná válka Ruska vůči Ukrajině ukázala, jak přílišná závislost na jedné zemi, zejména pokud má tato země systémově odlišné hodnoty, modely a zájmy, snižuje strategické možnosti Evropy a ohrožuje naše ekonomiky a občany. V této souvislosti EU pokračuje v diverzifikaci svých dodavatelských řetězců a ve zvyšování své kolektivní připravenosti, odolnosti a odrazování v případech netržních politik a postupů a hospodářského nátlaku.

EU je odhodlána spolupracovat se třetími zeměmi a na mnohostranných fórech s cílem zajistit, aby kontroly vývozu nepřiměřeně nenarušovaly strategické dodavatelské řetězce a byly v souladu s platnými výjimkami Všeobecné dohody o clech a obchodu. Kromě toho EU v rámci složky partnerství Strategie hospodářské bezpečnosti spolupracuje se zeměmi, které tyto obavy sdílejí, s cílem řešit rizika narušení dodavatelského řetězce třetími zeměmi.

4.5 Poučení ze sankcí EU vůči Rusku

Reakce EU na útočnou válku Ruska proti Ukrajině vedla k nevídanému a rychlému rozšíření sankcí vůči Rusku. Mezi první přijaté sankce patřila zejména omezení vývozu, která zahrnovala rozšíření zákazů vývozu zboží dvojího užití a citlivého zboží bezprostředně po vojenské agresi Ruska vůči Ukrajině v únoru 2022³¹.

Tato omezení vývozu se stala klíčovým nástrojem k omezení přístupu ruského vojensko-průmyslového komplexu k citlivým technologiím a k omezení jejich používání v ruských zbraňových systémech. Aby byla zajištěna účinnost těchto vývozních omezení, vyvinula EU rozsáhlé úsilí s cílem bojovat proti jejich obcházení a snahám pořizovat zboží, na které se sankce vztahují, v zemích, které tyto sankce neuplatňují (tzv. backfilling), a zajistit důsledné prosazování sankcí.

Uplatňování sankcí EU vůči Rusku rovněž vedlo k výraznému nárůstu sdílení informací mezi příslušnými regulačními orgány, jako jsou orgány pro kontrolu vývozu a celní orgány, a v případě informací o rizicích prostřednictvím celního systému řízení rizik (CRMS2) spravovaného Komisí³². To je důležité pro zajištění účinného provádění opatření v celé EU³³.

³¹ Tyto sankce doplnily opatření, která EU již v červenci 2014 uložila na vývoz určitého zboží a technologií dvojího užití.

³² Systém CRMS2 slouží jako jednotné referenční místo pro přístup členských států k informacím týkajícím se řízení rizik souvisejících s prováděním sankcí a hrozeb obcházení.

³³ V souvislosti s DUeS (elektronickým systémem stanoveným v čl. 23 odst. 6 nařízení o zboží dvojího užití) sdílejí členské státy EU informace o sankcích, které se týkají nejen zamítnutí (jak je tomu podle nařízení o zboží dvojího užití), ale také povolení udělených pro určitý omezený vývoz do Ruska. To je dále podpořeno

Tato omezení jsou z technického a procesního hlediska srovnatelná s kontrolami vývozu zboží dvojího užití³⁴, i když je důležité poznamenat, že režim sankcí EU a rámec EU pro kontrolu vývozu zboží dvojího užití jsou samostatné nástroje s různými právními základy, cíli a rozhodovacími pravidly.

Omezení vývozu v rámci sankcí EU vůči Rusku nicméně potvrdila potenciál kontrol vývozu jako účinného nástroje k řešení bezpečnostních výzev EU, pokud budou realizovány rychle, jednotně a v koordinaci s mezinárodními partnery.

5. NAVRHOVANÉ ODPOVĚDI

Jak předpokládala Strategie hospodářské bezpečnosti, potřeba rychlejších a koordinovanějších opatření na úrovni EU v oblasti kontrol vývozu se stala naléhavou, neboť nekoordinované znásobení vnitrostátních kontrol členskými státy by vytvořilo mezery a oslabilo účinnost kontrol vývozu a integritu jednotného trhu. Toto riziko je výraznější v současném rychle se měnícím technologickém prostředí, kde by rozdíly mezi členskými státy oslabil hospodářskou bezpečnost EU jako celku³⁵.

S ohledem na výše uvedené navrhuje Evropská komise v krátkodobém i střednědobém horizontu opatření k rozptýlení těchto obav. Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku může ve vhodných případech předložit své podněty v souvislosti s možnými otázkami týkajícími se společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

5.1 Zajistit pokračování a posílení jednotných kontrol v EU

V krátkodobém horizontu se Komise domnívá, že je důležité hledat okamžitá řešení pro rozšíření přílohy I nařízení EU o zboží dvojího užití³⁶ tak, aby zahrnovala zboží, které nebylo přijato mnohostrannými režimy pro kontrolu vývozu z důvodu zablokování ze strany některých členů, zejména Ruska, ale které členské státy v rámci těchto režimů podpořily. Toho by bylo možné dosáhnout cíleným návrhem na zavedení těchto kontrol do stávajícího kontrolního seznamu EU uvedeného v příloze I nařízení o zboží dvojího užití.

K tomu vedou dvě cesty. První cestou je legislativní návrh Komise v rámci řádného legislativního postupu, který by umožnil aktualizaci přílohy I a který by musel společně přijmout Evropský parlament i Rada. Druhou možnou cestou je akt Komise v přenesené pravomoci. Nařízení o zboží dvojího užití přenáší na Komisi pravomoc změnit přílohu I za předpokladu, že jsou splněny podmínky pro využití přenesení pravomoci, zejména pokud tato změna odráží mezinárodní závazky přijaté členskými státy v souvislosti s tímto novým zbožím. Komise může tuto druhou cestu zvážit, pokud budou členské státy v budoucnu schopny potvrdit, že tyto závazky přijaly na mezinárodní úrovni.

přijetím celní reformy, kterou Komise navrhla v květnu 2023, včetně nového celního orgánu a datového centra, která pomůže dosáhnout lepšího přístupu EU k řízení rizik.

³⁴ Například část A přílohy VII nařízení č. 833/2014 (dále jen „nařízení o sankcích vůči Rusku“), která uvádí seznam zboží podléhajícího omezením vývozu do Ruska, má podobnou strukturu jako příloha I nařízení o zboží dvojího užití. Kromě toho čl. 2 odst. 6 nařízení o sankcích vůči Rusku stanoví, že pravidla a postupy nařízení o zboží dvojího užití se na tato vývozní omezení použijí obdobně.

³⁵ Společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě o „Strategii evropské hospodářské bezpečnosti“ (JOIN/2023/20 final).

³⁶ Na rozdíl od vnitrostátních kontrol prováděných členskými státy je zboží uvedené v příloze I nařízení o zboží dvojího užití při uplatňování článku 3 nařízení o zboží dvojího užití kontrolováno jednotně a současně všemi členskými státy.

Zavedení kontrol vývozu u nového zboží podle přílohy I nařízení o zboží dvojího užití by zabránilo omezením spojeným s vnitrostátními kontrolami, která byla vysvětlena výše v oddíle 4.1. Umožnilo by jednotné kontroly ve všech 27 členských státech, které by byly přijaty současně ve všech úředních jazycích EU a zveřejněny. Tento soubor jednotných kontrol EU by chránil vnitřní trh a pomohl by zajistit rovné podmínky pro vývozce z EU. Rovněž by se zvýšila účelnost kontrol EU a účinnost kontrol ve všech členských státech, například účinnějším využíváním legislativních a regulačních zdrojů v členských státech.

5.2 Zřídit fórum pro politickou koordinaci v oblasti kontrol vývozu

S ohledem na výše popsané rostoucí geopolitické tlaky by členské státy a Komise měly mít fórum pro diskusi o vývoji na příslušné úrovni vyšších úředníků s cílem podpořit společné postoje EU, zohlednit rozměr jednotného trhu ve vývoji v oblasti kontrol vývozu a připravit a koordinovat opatření na mezinárodní úrovni. To by mohlo mít podobu politického fóra pro kontrolu vývozu.

5.3 Mechanismus pro lepší koordinaci nových vnitrostátních kontrolních seznamů

I v krátkodobém horizontu považuje Komise za zásadní zlepšit koordinaci nových vnitrostátních kontrolních seznamů zaváděných členskými státy EU. To je vhodné v situacích, kdy se členské státy mohou rozhodnout přijmout vnitrostátní kontrolní seznamy, pokud jde o zboží, které považují za rizikové, ale které dosud není kontrolováno na mnohostranné úrovni.

Před koncem svého funkčního období hodlá Komise jako první krok přijmout doporučení, v němž navrhne posílení této koordinace. Opatření by doporučilo členským státům, aby informovaly ostatní členské státy a Komisi o veškerých nových vnitrostátních kontrolních seznamech před jejich přijetím, tak aby ostatní členské státy měly možnost vyjádřit se k plánovanému vnitrostátnímu kontrolnímu seznamu, pokud se domnívají, že seznam pravděpodobně ovlivní jejich veřejnou bezpečnost, a poskytnout členskému státu, který takové kontroly navrhuje, příslušné informace. Komise by byla rovněž připravena předložit připomínky nebo přijmout stanoviska v situacích, kdy se domnívá, že nový vnitrostátní kontrolní seznam pravděpodobně ovlivní veřejnou bezpečnost více než jednoho členského státu nebo zájem Unie³⁷.

Tento dobrovolný přístup k posílení koordinace by mohl zvýšit transparentnost, pokud jde o přijímání nových vnitrostátních kontrolních seznamů členskými státy, usnadnit koordinaci kontrol mezi členskými státy podle článků 9 a 10 nařízení o zboží dvojího užití a umožnit příslušným vnitrostátním orgánům, aby zohlednily potenciální rizika nebo dopady svých rozhodnutí na ostatní členské státy a Unii.

5.4 Uspíšit hodnocení nařízení o zboží dvojího užití

Hodnocení nařízení o zboží dvojího užití bylo plánováno v letech 2026 až 2028. Rychlé tempo událostí v posledních třech letech však vede Komisi k závěru, že by hodnocení mělo být posunuto do prvního čtvrtletí roku 2025, aby byly posouzeny nedostatky v jeho účinnosti a účelnosti a následně případně předloženy návrhy na jejich nápravu. Některé z nich byly zdůrazněny v této bílé knize.

³⁷ Zájem Unie by zohlednil všechny dostupné informace a spočíval by v posouzení různých dotčených zájmů jako celku. To by zahrnovalo zájmy hospodářských subjektů Unie, jako jsou předcházející a navazující odvětví, jakož i projekty nebo programy v zájmu Unie ve smyslu nařízení (EU) 2019/452.

Toto hodnocení bude podpořeno komplexní studií v roce 2024, ale bude rovněž moci čerpat z výsledků hodnocení řady technologií, které mají kritický význam pro hospodářskou bezpečnost EU, jak bylo oznámeno v doporučení Komise³⁸ přijatém dne 3. října³⁹.

Toto hodnocení bude provedeno v konzultaci s členskými státy a zúčastněnými stranami a bude doplněno veřejnou konzultací. To by mělo zúčastněným stranám umožnit, aby určily nedostatky v účinnosti a účelnosti stávajícího rámce a navrhly možná řešení těchto nedostatků s ohledem na výzvy uvedené v této bílé knize.

*

*

*

³⁸ Doporučení Komise ze dne 3. října 2023 o technologických oblastech s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy (C(2023) 6689).

³⁹ To je v souladu s ambicí členských států lépe kontrolovat vývoz technologií. Viz například prohlášení ministryně pro evropské záležitosti Francie Laurence Booneové na Petersonově institutu dne 28. března 2023 v tom smyslu, že je třeba, aby EU doplnila svou doktrínu ohledně otázky, jaké technologie je ochotna vyvážet a kam; k dispozici na adrese: <https://www.piie.com/events/european-approach-economic-statecraft>.